
Публикуван на: 01-12-2009

Източник: [Портал Европа](#)

Проф. д-р Орлин Борисов е преподавател в Юридически факултет на Софийския университет "Св. Климент Охридски" по Международно публично право, Международно договорно право, Международна закрила на правата на човека и право на Европейския съюз от 1985 г. Автор е на четири монографии по международно право, учебници и справочници. Проф. Борисов подготвя за печат нов книга, посветена на Лисабонския договор.

Проф. Борисов, как се променя Европейският съюз с влизането в сила на Лисабонския договор?

Нека да си отговорим на въпроса какво доведе до необходимостта от сключването на Лисабонския договор през 2007 г.

Светът се променя бързо и 21 век постави Европа пред огромни предизвикателства, включително икономически - видоизменението на климата, устойчивото развитие, енергийната сигурност и борбата с международната и трансгранична престъпност. Договорът от Лисабон замени старите вече договори, които са неефективни, а ние трябва да посрещнем предизвикателствата на 21 век. Договорът от Лисабон ясно определя целите и ценностите на Съюза като мир, демокрация, защита правата на човека, справедливост, равенство, върховенство на закона и устойчиво развитие. В това отношение договорът гарантира, че ЕС ще предостави зона на свобода, сигурност и справедливост за гражданите на съюза.

Той ще гарантира и устойчивото развитие на Европа с баланс на икономическия растеж, конкурентност на цялата пазарна икономика и др. И много важен въпрос е гарантирането на икономическото, социалното и териториалното сближаване между държавите-членки. И не на последно място, разбира се, ще посоча, гарантирането на закрилата на правата на човека и основните свободи.

Как се променят процедурите за взимане на решение в ЕС?

Договорът от Лисабон опростява процедурите на ЕС като цяло за вземане на решения, например: в Съвета на министрите вместо гласуването с квалифицирано мнозинство, т.е. вместо гласуването с единодушие, вече ще се гласува с квалифицирано мнозинство.

В това отношение много важно е, че държавите-членки трябва да дадат своето съгласие, а националните парламенти ще имат правото на вето.

Осъвременяват се и институциите на ЕС, като се създават две нови институции. Първата е председател на Европейския съвет с мандат 5 години. Той вече, както е известно, е избран - Херман ван Ромпуй.

На второ място бе въведена нова длъжност - Върховен представител по въпросите на външните

работи и политиката на сигурност, който ще е и зам.-председател на ЕК. Това у Катрин Аштън от Великобритания.

Лисабонският договор въвежда нови области за сътрудничество в рамките на ЕС.

Да, нова са политиките на сътрудничество в областта на трансграничната престъпност, незаконната емиграция, трафика на жени, деца, наркотици, оръжие и т.н . Особено важно внимание ще се обърне на въпросите за изменението на климата и енергетиката.

Как ползи може да извлекат държавите-членки и в частност България от новия европейски договор?

В това отношение е необходимо да отбележим, че държавите-членки навлизат в нова степен на икономическа интеграция, т.е уреждане на интеграционните процеси , което ще допринесе до стабилизиране на ЕС като цяло и устояването на проблемите на 21 век.

По отношение на българите и България, следва да отбележим, че две от тези ценности пряко ни засягат. Първо това е икономическо, социално и териториално сближаване. Това е гарантирана цел, която ако наистина се реализира, ще допринесе за бързото развитие на България.

Много граждани твърдят, че засега не сме усетили подобрене на живота ни от членството си в ЕС. Във връзка с европейската политика на сближаване през периода 2007-2013 г. за сближаване на регионална конкурентоспособност ЕС отделя над 300 милиарда евро за държавите-членки, като на България се пада скромната сума от 7 милиарда.

Ние не сме усвоили половината до момента, това означава, че плащаме членски внос около 1 милиард годишно и 1 милиард трябва да получим, и като не ги усвоим, ние плащаме повече, отколкото получаваме.

Трябва през следващия период - след 2013 г., България да предвиди повече средства за получаване от ЕС. Например Ирландия е получила, за да стигне на това положение, повече от 50 милиарда евро над членския внос, който е внесла.

Според Вас, коя от тези ползи и ценности, които Вие изброихте, ще се усети най-добре от гражданите?

Споменах, че една от целите на Лисабонския договор е бъде гарантирана защитата на правата на човека и основните свободи. Към Лисабонския договор има декларация, съгласно която Хартата на основните права на човека става правно-обвързващ акт, а едновременно с това съгласно Лисабонския договор, съюзът се присъединява към Европейската конвенция за защита правата на човека.

Но ако Лисабонският договор и конкретно разпоредбите на Хартата за основните права на ЕС не се спазват, те ще бъдат само едно парче хартия. Българите най-много ще спечелят, тъй като досегашните граждани на старите ч държави-ленки са получили огромна част, може би 90% от тези права и свободи. С новия договор ще бъдат преодолен такива слабости като напр. липсата на политика на ЕС за правата на човека и основните свободи, създаването на Генерална дирекция на правата на човека.

Интервю на Мая Цанева